

FARO

Jaarverslag 2021

Een tweede jaar met corona
(en nog veel meer)

COLOFON

AUTEURS

Olga Van Oost, Roel Daenen en
Jeroen Walterus

EINDREDACTIE

Annemie Vanthienen en Birgit
Geudens

VORMGEVING

Silke Theuwissen

ILLUSTRATIES

Sare Hoste
[instagram.com/sareillustratie](https://www.instagram.com/sareillustratie)

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Olga Van Oost, FARO. Vlaams
steunpunt voor cultureel erfgoed vzw,
Priemstraat 51, 1000 Brussel

WETTELIJK DEPOT

D/2022/11.524/6

Brussel, september 2022

VLAAMS STEUNPUNT VOOR CULTUREEL ERFGOED

Vlaanderen
verbeelding werkt

Dit werk is gelicenseerd onder een Creative Commons
Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWer-
ken 4.0 Unported licentie. Bezoek <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0> om een kopie te zien van de
licentie.

Jaarverslag 2021

Om te beginnen

Dit is de synthese van het FARO-jaarverslag voor het derde jaar van de werkingsperiode 2019-2023.¹ De bedoeling van deze brochure? U in woord en beeld duidelijk maken hoe FARO u ook in 2021 heeft ondersteund. De kerncijfers over onze werking geven u in een oogopslag inzicht en net als in het vorige jaarverslag vertellen een aantal collega-erfgoedwerkers en andere betrokkenen hoe zij onze dienstverlening en/of samenwerking hebben ervaren.

¹ Alle voorgaande jaarverslagen van FARO vindt u op faro.be/publicaties. Zie ook ons meerjarenplan 2019-2023: <https://faro.be/publicaties/meerjarenplan-2019-2023-samenvatting>

Voor u, en samen met u

Beste lezer,

U weet het vast, maar toch: 2021 was het tweede jaar waarin de coronapandemie wereldwijd een enorme impact had. De gevolgen deden (en doen zich nog steeds) overal voelen, ook in de cultureel-erfgoedsector en onze werking. Net als tijdens het eerste coronajaar zetten we alle zeilen bij om de sector door dit aanhoudend zwaar weer te loodsen via onze helpdesk, druk bijgewoonde webinars, de website en verschillende updates van de sectorgids voor musea. Ook keken we al volop vooruit, naar de werking van de sector en, ruimer, het leven ‘na’ corona – al weten we intussen dat het virus een hardnekkige blijver is.

Ondanks de vele beperkingen die corona oplegde is FARO niet bij de pakken blijven neerzitten, wel integendeel. Dat leest u in dit verslag. In het bijzonder vermeld ik hier alvast de intensieve voorbereidingen in 2021 voor wat is uitgegroeid tot een bijzonder succesvolle editie van Erfgoeddag, *Erfgoeddag maakt school!*, en de aansluitende Erfgoedweek 2022. Daarin werden de banden tussen de onderwijs- en erfgoedsector op een voorbeeldige wijze aangehaald, ook met het oog op een duurzame samenwerking in de toekomst.

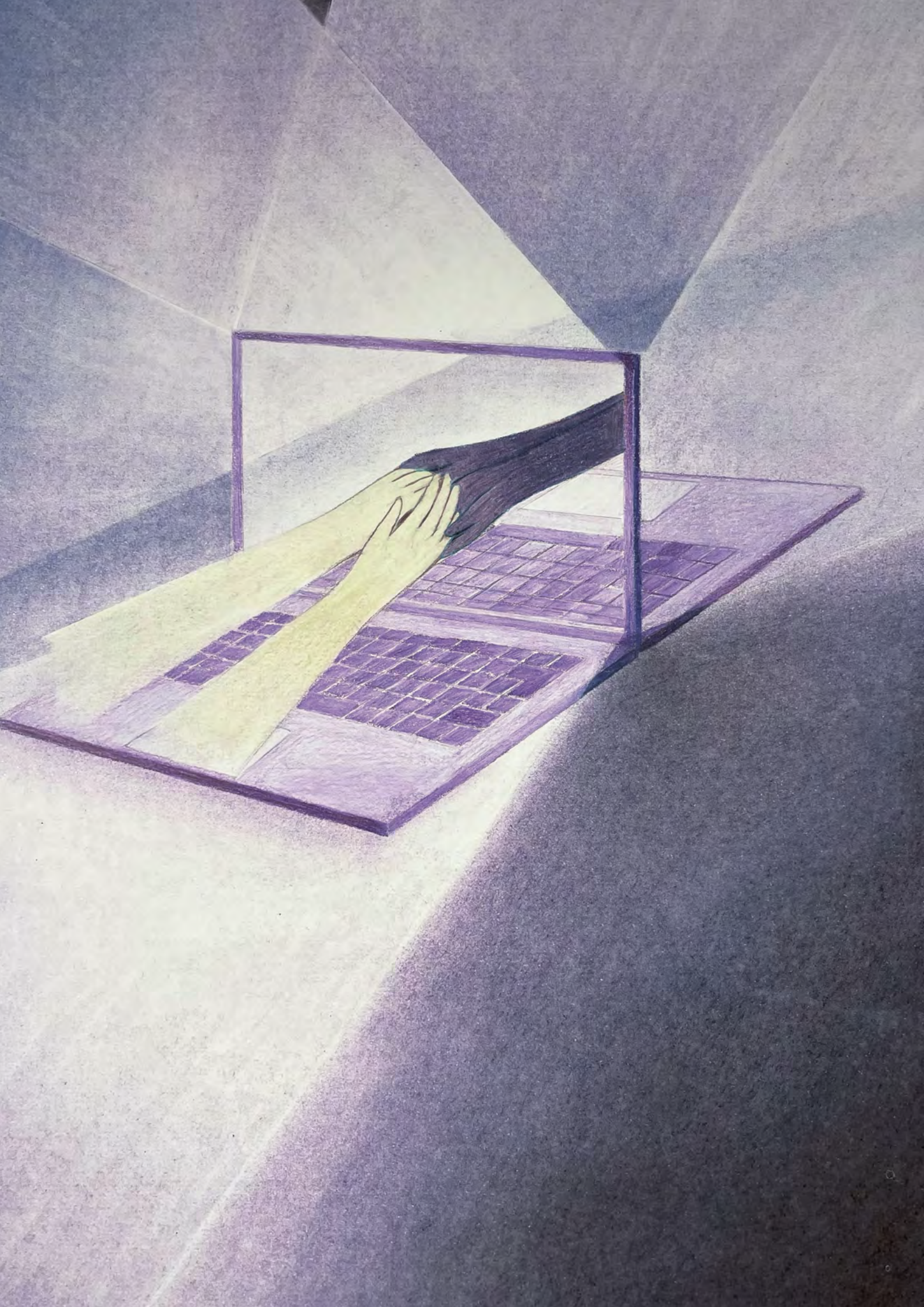
Om het nieuwe beleidsplan van FARO (voor de periode 2023-2027) grondig voor te bereiden hebben we in 2021 uitvoerig naar uw noden en behoeften gepolst; zowel op het niveau van de organisaties als dat van individuele erfgoedwerkers. In deze bevraging zat overigens ook een luik dat specifiek over corona ging. De resultaten daarvan waren meteen inzetbaar, maar zijn uiteraard eveneens richtinggevend voor de komende beleidsperiode. En zo houden we voortdurend de vinger aan de pols, om u (nog) beter te kunnen ondersteunen in uw werking, wensen en doelstellingen.

Als u ons enigszins kent, dan weet u dat het in ons DNA zit om mensen bijeen te brengen, te overleggen en goed te luisteren.¹ Kennis en inzichten delen, samen activiteiten opzetten en ze vervolgens doelgericht uitvoeren om (nog) beter en efficiënter, en met een duidelijke visie en overtuiging, te werken: dat is wat we doen. *Voor* u en, voor alle duidelijkheid, samen met u. *Samen* vermogen we zoveel meer. Dat mag blijken uit dit jaarverslag. Ik nodig u dan ook hartelijk uit om het aandachtig te lezen en om ideeën en bedenkingen met ons te delen.

Heel graag tot binnenkort,

Olga Van Oost
Algemeen directeur FARO

¹ Zie: faro.be/faro-vlaams-steunpunt-voor-cultureel-erfgoed. Hier leest u wat FARO doet, en voor wie. Er is ook een korte presentatiefilm.

De kracht van het netwerk

Strategisch doel 1 | Sectorsnetwerking

Net als de voorbije jaren behoorden overleg, samenwerking en afstemming in de deelsectoren tot onze prioriteiten. Zo bleven we de bestaande overlegplatformen ondersteunen en hielpen we bij de opstart van nieuwe initiatieven (zoals het overleg van de erkende lokale musea) en thematische overleggroepen. Met name stemden we de eigen werking beter af op die van de landelijke dienstverlenende rollen, met vaste contactpunten per organisatie.

De meeste van deze bijeenkomsten vonden digitaal plaats, omwille van de coronamaatregelen. Naast specifieke thema's op maat van de specifieke deelsector was er op elk van deze overlegplatformen ook ruim aandacht voor **relevante Vlaamse beleidsontwikkelingen**. Onderwerpen die regelmatig bij meerdere van deze platformen op de agenda stonden waren onder meer de optimalisatie van het Cultureelerfgoeddecreet, het Virtueel Museum van Vlaanderen, de doorstart van de belangenbehartiger Overleg Cultureel Erfgoed (OCE), het traject Vlaamse erfgoeddatabanken, het depotbeleid en de aanpak van de coronacrisis.

Overleg, samenwerking en afstemming organiseerden (en organiseren) we voor zowel de musea (met het Vlaams Museumoverleg, Overleg Regionaal Ingedeelde Musea, Overleg Lokaal Erkende Musea en Museumoverleg XL), de erfgoedbibliotheken (Vlaamse Erfgoedbibliotheken), de archieven (Archiefpunt, Overleg erkende (en regionaal ingedeelde) archieven en Archievenoverleg), de organisaties met een landelijke dienstverlenende rol, het immaterieel cultureel-erfgoeddomeinnet-

werk, de erfgoedcellen en de lokale besturen. Ten slotte namen we deel aan (inter)federale samenwerkingen met diverse wisselende initiatieven, projecten of overlegstructuren. Om een voorbeeld te geven: naar aanleiding van de overstromingen in juli 2021 riepen het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) en het Belgische Blauwe Schildcomité een crisiscomité van dienstverlenende organisaties samen om de vele erfgoednaden in kaart te brengen en de bereiding te coördineren. FARO nam deel aan dit overleg en fungeerde als eerste contact voor getroffen Vlaamse erfgoedorganisaties. FARO-medewerkers dachten concreet mee na over de schade-inventarisatie en communicatie-aspecten, verspreidden oproepen voor vrijwilligers en crowdfunding en staken zelf zeven werkdagen mee de handen uit de mouwen voor de bereiding van een Waalse erfgoedcollectie.

Daarnaast voerden we gesprekken met VVSG, OP/TIL en VVBAD om onze werking en dienstverlening te verbeteren en te coördineren. FARO maakt ook deel uit van de **'bovenbouw cultuur'**; de tussenschakel tussen het Vlaams beleid en het culturele veld. In dit verband waren (en zijn) we een trouwe deelnemer aan het overleg Cultuurtafel met de andere sectorale steunpunten (Kunstenpunt, Socius, Circuscentrum, OP/TIL) en de

Net als de voorbije jaren waren overleg, samenwerking en afstemming in de deelsectoren een van onze prioriteiten.

intermediaire transversale organisaties in het cultuurveld zoals meemoo, Cultuurconnect, publiq, Cultuurloket, Demos, Pulse, VI.BE, VAF en Literatuur Vlaanderen.

In 2020 formuleerden we een strategie voor **internationalisering**: we willen (1) de sector met internationale expertise versterken; (2) de internationale competenties van de eigen medewerkers vergroten en (3) een relevant internationaal netwerk uitbouwen. De vraag is met andere woorden hoe we de cultureel-erfgoedsector in Vlaanderen en Brussel beter aansluiting kunnen doen vinden bij wat er in het buitenland leeft. Om deze strategie concreet vorm te geven, startten we in 2021 de aanwervingsprocedure voor een nieuwe (tijdelijke) projectmedewerker internationalisering. Deze nieuwe medewerker begon op 1 maart 2022.

In dat verband: FARO is lid van internationale netwerken en overlegstructuren zoals ICOM, NEMO, ICA, IFLA, CERL, ICAMT, ICCROM, ICOMOS, EMAC, Blue Shield ... We volgden en volgen de belangrijkste ontwikkelingen in deze internationale netwerken op en rapporteerden erover via onze website en nieuwsbrieven en de sectorale overlegstructuren. We verspreidden via onze kanalen systematisch de informatie over lopende EU-projectoproepen, of over de projectoproepen in het kader van de culturele akkoorden van Vlaanderen met andere landen en regio's.

“In 2021 hebben we met FARO een heel bijzonder en succesvol visietraject doorlopen. We wilden graag weten hoe een brede groep mensen naar het Speelkaartenmuseum kijkt. En dat vanuit de vraag hoe het museum er vandaag voorstaat, en hoe het moet of **kan** zijn in de toekomst. Met een heel diverse groep hebben we op een creatieve en uitgesproken **participatieve** manier nagedacht, onder begeleiding van FARO. En of dat werkte! De resultaten zijn veelbelovend en gaven ons niet alleen vleugels, maar ook een participatieve reflex bij bijna alles wat we sindsdien ondernemen. Het viel en valt me telkens weer op: de FARO-medewerkers zijn altijd grondig voorbereid en in elk opzicht professioneel.”

Elke Grommen, Coördinator
Speelkaartenmuseum - Musea Turnhout

“Als erkende erfgoedbibliotheek hebben we ook in 2021 weer veel gehad aan de Collegagroep behoud en beheer, een samenwerking van FARO en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. In alle discretie kan je er onder collega's **tips & tricks** uitwisselen over allerlei relevante onderwerpen en thema's. Zoals daar zijn: 'Hoe omgaan met een eventuele schimmel?', of: 'Wat met vervelende beestjes bij een schenking?' Altijd weer een uitstekende mix tussen theorie en praktijk. 2021 was een jaar waarin de invloed van corona nog erg voelbaar was. Maar via de ErfgoedApp van FARO kreeg onze jaarlijkse erfgoedtentoonstelling **Flaneren door Hasselt** een extra dimensie. Na het aanleveren van de beelden en teksten aan FARO was deze route door de Hasseltse binnenstad in geen tijd beschikbaar. Een uitstekend digitaal alternatief in coronatijd.”

Raf Schepers, Expert erfgoedcollecties
Bibliotheek Hasselt Limburg

Het leren houdt nooit op

Strategisch doel 2 | Vorming en advies

FARO organiseerde in 2021 74 vormingsactiviteiten (cursussen, collegagroepen, studiedagen, workshops, infosessies, masterclasses enz.) – zie de kerncijfers verderop. In totaal goed voor 406,5 vormingsuren, waarvan FARO-medewerkers 261 uren voor hun rekening hebben genomen. Dit is heel wat meer dan in 2020, al blijft dit cijfer onder het niveau van 2019 – door corona; in 2020 zijn immers heel wat vormingen uitgesteld

of geannuleerd. Er vinden ook meer vormingen digitaal plaats en die duren gemiddeld minder lang dan een fysieke vorming. Ook dat zorgt ervoor dat het aantal vormingsuren wat lager ligt. Er namen 2.182 geïnteresseerden deel aan het vormingsaanbod. Ook dat is lager dan het cijfer van 2020; de verklaring schuilt in de annulering van het Groot Onderhoud.¹

¹ <https://faro.be/blogs/faro/het-groot-onderhoud-2021-wordt-uitgesteld>

De procentuele verdeling van het aantal deelnemers aan FARO-vormingen per type organisatie.

TYPE	2017	2018	2019	2020	2021
	N=2.355	N=2.437	N=3.216	N=2.305	N=2.182
Archiefinstelling	7,10 %	4,40 %	3,67 %	4,60 %	6,60 %
Erfgoedbibliotheek	2,60 %	2,10 %	2,77 %	2,69 %	2,52 %
Erfgoedcel	6,90 %	7,70 %	9,31 %	10,93 %	9,67 %
Dienstverlenende organisatie	4,20 %	3,50 %	4,37 %	3,47 %	3,25 %
Lokale erfgoedvereniging	4,30 %	2,20 %	1,69 %	3,21 %	1,97 %
Museum	26,30 %	29,40 %	31,26 %	32,20 %	36,06 %
Onroerend-erfgoedorganisatie	2,80 %	3,20 %	1,50 %	1,43 %	1,37 %
Andere erfgoedorganisatie	5,00 %	4,90 %	4,28 %	5,29 %	3,25 %
Subtotaal erfgoedsector	59,00 %	57,40 %	58,85 %	63,82 %	64,69 %
Culturele organisatie	6,20 %	4,80 %	6,35 %	6,03 %	6,00 %
Onderwijsorganisatie	3,00 %	4,50 %	5,31 %	3,21 %	4,54 %
Openbaar bestuur	16,60 %	13,60 %	10,77 %	15,62 %	10,72 %
Privépersoon (vrijwilliger)	2,30 %	3,20 %	3,81 %	1,65 %	1,88 %
Student	2,60 %	4,60 %	3,20 %	1,34 %	2,11 %
Zelfstandige/freelancer	1,50 %	2,50 %	2,35 %	1,69 %	1,91 %
Andere organisatie	8,90 %	9,70 %	9,36 %	6,64 %	8,15 %
TOTAAL	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Uit onze cijfers blijkt dat 64,7 % van de deelnemers actief is in de cultureel-erfgoedsector (zie de tabel hierboven). Daarbij neemt het aandeel van mensen die in musea werken gestaag toe. Ook waren er in 2021 meer deelnemers uit de archiefsector dan tijdens de voorbije drie jaren. Uit de evaluatie blijkt een grote tevredenheid van de deelnemers over het vormingsaanbod. Gemiddeld kregen onze vormingen een score van 8,1 op 10. Er is echter nog ruimte voor verbetering: zo werden webinars van anderhalf uur als “te kort” ervaren. En er is duidelijk ook vraag naar meer ruimte voor gesprek en discussie binnen de vormingen.

Om onze adviesrol verder op punt te stellen ontwikkelde de Werkgroep vorming en advies een **handige interne checklist**, samengesteld op basis van concrete ervaringen. Deze wordt vaak gebruikt bij interne intervisies over concrete situaties en praktijken.

Het aantal geregistreerde adviezen is ten opzichte van 2020 wat gedaald van 509 naar 428, maar zit op ongeveer hetzelfde niveau als in 2019. 62 % van de adviesvragers zijn cultureel-erfgoedorganisaties, vooral musea en erfgoedcellen. 32 % van de adviesvragen handelde over collectiezorg en -management, 25 % had betrekking op publiekswerking, participatie en diversiteit en 22,5 % ging over regelgeving en het (boven)lokaal cultureel-erfgoedbeleid. Dit is dezelfde ‘top drie’ als in 2020. Ook kwamen er vragen (11 %) over digitaal erfgoedbeheer. Daarnaast beantwoordden we in 2021 ca. 200 vragen over de coronamaatregelen.

Uit de evaluatie blijkt een grote tevredenheid van de deelnemers over het vormingsaanbod. Gemiddeld kregen onze vormingen een score van 8,1 op 10.

De FARO-adviseurs besteedden veel tijd aan **de begeleiding (op maat) van erfgoedorganisaties**. Denk daarbij aan visietrajecten, plaatsbezoeken en trajectbegeleidingen m.b.t. behoud en beheer, infrastructuur, publiekswerking enz. De coronapandemie maakte dat het aantal plaatsbezoeken aan de lage kant lag. Daarnaast zetelden veel medewerkers in Vlaamse of internationale stuur- of klankbordgroepen, commissies, advies- en bestuursorganen, werkgroepen, taskforces, jury's enz. Zo gaven we over allerlei thema's professioneel advies aan externen binnen en buiten de sector. Dit soort van dienstverlening aan derden is een belangrijk onderdeel van het takenpakket van onze adviseurs.

“Toegegeven, in 2021 had ik iets minder contact met FARO. Maar ik kreeg wel regelmatig feedback van collega's over hun ervaringen en samenwerking. Die was steeds heel positief. Het jaar ervoor werkten we heel intensief samen. Onder impuls van FARO werd er in de periode van de eerste coronalockdown heel snel een overleg opgestart om de musea onder bepaalde voorwaarden terug open te krijgen. Dat is voor de musea toen veel sneller gelukt dan voor andere culturele spelers. Het valt mij op dat FARO steeds heel vlot en efficiënt ingaat op vragen vanuit de musea. Heel aangenaam om zo samen te werken!”

Peter Slosse, Zakelijk leider In Flanders Fields Museum & Yper Museum

Bronnen van kennis

Strategisch doel 3 | Informatie en kennisborging

WEBSITES EN DATABANKEN

Het kloppend hart van onze informatiestroom is faro.be. Via deze website en de bijhorende wekelijkse nieuwsbrief wordt de cultureel-erfgoedsector continu geïnformeerd. Er werden in 2021 1.057 berichten (nieuws, blogs, vacatures en kalenderitems) gepost, en we telden 162.133 bezoeken (sessies). Naast de homepage met de berichtgeving waren achtereenvolgens de vacatures, Erfgoeddag, de kalender, de Erfgoedwijzer en de coronapagina erg populair. In 2021 startten we met een traject om de website grondig op te frissen en eenvoudiger te maken. Tegen de zomer van 2022 is dit traject in principe afgerond.

[Erfgoedwijzer.be](https://erfgoedwijzer.be), onze online kennisdatabank, werd uitgebreid met een aantal nieuwe dossiers, zoals 'Participatie voor en achter de schermen' en 'Beleidsplan'. Daarnaast werden een aantal al gepubliceerde dossiers herwerkt en aangevuld, zoals het hoofdstuk 'Keramiek' in het dossier 'Materialen en soorten collecties'; 'Hoe maakt u uw organisatie meerstemmiger?'; een aanvulling in het dossier 'Diversiteitsbeleid' en 'Hoe omgaan met gecontesteerde standbeelden en straatnamen?'; een aanvulling in het dossier 'Inclusief werken'. Ook zo voor de dossiers 'ErfgoedApp DIY' en 'Organisatieontwikkeling'. Tussendoor voegden we zes nieuwe depot- en projectfiches aan de Erfgoedwijzer toe en werden continu kleinere verbeteringen en aanpassingen doorgevoerd.

Ook de projectendatabank werd verder aangevuld.² In het totaal staan er nu 235 projecten

geregistreerd in deze databank. We pasten de categorisatie van de projecten aan op basis van de subsidietypes voor projectondersteuning volgens het nieuwe Cultureelerfgoeddecreet. Ook de projecten rond digitale collectiedata en -registratie worden sinds 2021 opgenomen.

Sinds de lancering van de [Databank Incidenten Cultureel Erfgoed](#) (DICE) in februari 2020 nam het aantal gebruikers en incidentmeldingen licht toe.³ Bij de vier koepels die er al waren sinds 2020 kwamen nog de koepels Erfgoed Tienen en Musea Hasselt. Voor 151 locaties werden 420 incidenten geregistreerd. We gingen met een stand naar het evenement Informatie aan Zee (VVBAD) om DICE bekender te maken bij (erfgoed)bibliothecarissen en archivarissen. In 2022 start de evaluatie van DICE bij de gebruikers. Op basis daarvan zal de toepassing, waar nodig, aangepast worden.

VAKBIBLIOTHEEK

In 2021 zorgde de FARO-bibliotheek voor ondersteuning van medewerkers uit de brede cultureel-erfgoedsector, studenten en andere in cultureel erfgoed geïnteresseerden.⁴ En natuurlijk ook de eigen medewerkers. Net als in 2020 paste de bibliotheek ook in 2021 haar werking noodgedwongen aan de wisselende coronamaatregelen aan. De bibliotheek werkte gedeeltelijk met een afhaalservice en een aangepast regime. Ondanks de beperkingen werd elke bezoeker een op maat aangepaste service geboden. 61 items werden tijdens dit tweede atypische jaar uitgeleend.

² <https://faro.be/projectendatabank>

³ <https://dice.vlaanderen>

⁴ <https://faro.be/welkom-de-faro-bibliotheek>

Het collectiebeleid van de FARO-bibliotheek spitst zich toe op collectievorming rond erfgoedpraktijkdisciplines en -studies als museologie, etnologie, archivalie, bibliothekwetenschap, publieksgeschiedenis, erfgoedmanagement en cultuurgeschiedenis van het dagelijks leven. Op basis van het collectiebeleidsplan werd de bibliotheekcollectie zo goed als mogelijk verder up-to-date gehouden: leveringen werden door de bibliothecaris van thuis uit geplaatst, ontvangen en verwerkt. We registreerden 70 aanwinsten, die werden geïntegreerd in de Limo-bibliotheekcatalogus.

UITLEENDIENST ERFGOED

De samenwerkingsovereenkomsten die in 2020 voor de duur van een jaar met de uitleenpunten werden gesloten, werden omgezet in overeenkomsten van onbepaalde duur. Ook in 2021 bemoeilijkte de coronapandemie de werking van de Uitleendienst. Desondanks waren er 59 ontleningen en werd er 36 keer een ontlening verlengd. Dit is in lijn met 2020 (60 ontleningen). Het aantal gebruikers nam toe, van 154 (2020) naar 218 gebruikers.

“Van 13 tot 21 februari 2021 organiseerden we met de Gezinsbond de 10^e editie van het museumproject *Krokuskriebels*. Het werd de meest succesvolle editie ooit! Bijna 96 musea in Brussel en Vlaanderen namen deel, goed voor 174 activiteiten en meer dan 55.000 deelnemers. We zetten extra in op gezinnen met tieners met een twintigtal proeftuinen, goed voor 2.000 tieners en hun families. Dit konden we alleen maar realiseren door de deskundige en enthousiaste inbreng van FARO.”

Tom Joos, Directeur vrijwilligers en sociaal-cultureel werk Gezinsbond

“Donderdag 11 maart 2021: de ervaring om in volle coronatijd vanuit de theaterzaal van kunstencentrum Vooruit talloze deelnemers te beroeren en te inspireren met erfgoed zal ik niet snel vergeten. Een programma vol pareltjes dat vanachter het computerscherm werd opgepikt. Bijzonder. Wat daaraan voorafging: boeiende voorbereidingsgesprekken met het Departement CJM en met FARO, een partner met wie we al jaren fijn samenwerken. Erfgoed helpt ons om cultuur over generaties heen richting en betekenis te geven. De weg die FARO met onderwijs bewandelt is die van eigenaarschap: de enige manier om erfgoededucatie te verankeren en verduurzamen.”

Dirk Terryn, Coördinator CANON Cultuurcel, Departement Onderwijs en Vorming, Vlaamse overheid

Goed in beeld

Strategisch doel 4 | Communicatie en evenementen

TIJDSCHRIFT

faro is het tijdschrift van FARO en bericht viermaal per jaar over (de omgang met) het erfgoed dat archieven, erfgoedbibliotheken, documentatiecentra, erfgoedverenigingen, musea ... vandaag bewaren. En waar tal van mensen 'iets' mee doen: het wordt onderzocht, gerestaureerd, tentoongesteld, afgebroken, in vraag gesteld en nog veel meer. Erfgoed is ook al datgene wat u niet kunt vastpakken, letterlijk: denk maar aan tradities, vaardigheden en technieken.

Ook in 2021 verschenen, net als de voorbije jaren, vier edities. Het zwaartepunt daarvan bestond telkens uit een dossier over een bepaald thema: in maart lag de focus op 20 jaar Erfgoeddag, in juni op het duurzaam binnenklimaat, in september op erfgoed en onderwijs en in december, ten slotte, op het trainererfgoed.

Opnieuw was er een stijging van het aantal betalende abonnees, van 216 in 2020 naar 247 in 2021, goed voor een stijging van 14 %. Om te weten hoe we het (nog) beter kunnen doen, boog een focusgroep met vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen van het blad zich eind december over de koers en inhoud van *faro*. De abonneecijfers zijn slechts één indicator om het succes of de doelmatigheid van het tijdschrift te meten. We vroegen ons af hoe de lezers het blad ervaren en beoordelen. Herkennen ze zichzelf en hun werking erin? Volgens de deelnemers van deze focusgroep biedt *faro* niet alleen veel informatie, maar ook vaak inspiratie: wat werkt, en wat werkt niet? De deelnemers appreciëren de mix van inspiratie en informatie: lezen over *best*

practices (maar ook over minder goede ervaringen) blijkt verrijkend voor de eigen praktijk.

PUBLICATIES

Naast het tijdschrift publiceerden we ook papieren en digitale publicaties, waaronder *Een collectieplan schrijven? Dat doe je zo!*, het resultaat van een samenwerking tussen FARO, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Museumvereniging en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Ook de *Sectorgids musea. Vademecum met aanbevelingen bij de basiswerking van musea in een coronapandemie* werd in 2021 meermaals geüpdatet. In het rapport *Cultureel erfgoed en corona: een balans* maakten we een voorlopige balans op van de impact van corona op het cultureel-erfgoedveld, met aandacht voor zowel de moeilijkheden als de kansen van de crisis. Alle publicaties die we in 2021 uitbrachten vindt u op faro.be/ publicaties.

COMMUNICATIE- EN MEDIABELEID

We rolden ons communicatiebeleid in 2021 verder uit, met bijzondere aandacht voor de *tone of voice* van teksten, het gebruik van beeldmateriaal (representatief voor de diversiteit in de samenleving) en een heldere, uitnodigende vormgeving die het snel en efficiënt scannen van informatie mogelijk maakt. In 2021 stuurden we vijftien persberichten uit, over heel uiteenlopende onderwerpen.⁵ Uiteraard wanneer we zelf iets nieuws te melden hadden, zoals bij het verschijnen van

5 <https://faro.be/persberichten>

Dé vraag die regelmatig terugkeerde was hoe een event als Erfgoeddag succesvol én relevant kan blijven.

een nieuwe editie van *faro* of een update van de ErfgoedApp. Maar ook over projecten waarbij FARO betrokken was, zoals de Dag van de Cultuureducatie, Slow Art Day 2021, het restitutiebeleid en Black History Month.

De focus voor onze socialemediakanalen was basisaanwezigheid: de kanalen van Erfgoeddag en de ErfgoedApp bereiken en inspireren een cultuurgeïnteresseerd publiek, de kanalen van FARO houden daarentegen de vinger aan de pols voor de erfgoedprofessionals. Tijdens piekperiodes van Erfgoeddag en de ErfgoedApp gebruiken we ook advertentiecampaagnes. Mooi is dat het aantal volgers/fans op alle kanalen gestaag stijgt, wat illustreert dat deze kanalen complementair zijn met onze andere, ‘klassieke’ communicatie-instrumenten. Sterkste groeiers zijn de Instagramkanalen van Erfgoeddag en de ErfgoedApp. De gebruikscijfers van onze socialemediakanalen vindt u in het laatste hoofdstuk van deze publicatie.

DE ERFGOEDAPP

2021 was een boerenjaar voor de ErfgoedApp: het aantal downloads van de app steeg spectaculair en ook het aantal tours nam sterk toe. Om het overzicht te bewaren kwamen er verschillende tourcategorieën zoals voor kinderen en families, jongeren en erfgoedspelen. We verbeterden de ontwerp mogelijkheden en het design van de app en er kwam een update met historische kaarten die heel wat positieve reacties kreeg. De ErfgoedApp-website (<https://erfgoed.app>) kreeg ook een update, met een nieuwe overzichtskaart voor de tours. De ErfgoedApp-workshops gingen in het najaar terug van start na heel wat begeleiding op afstand omwille van de coronapandemie. Tot slot viel de ErfgoedApp nog in de prijzen: we ontvingen de Doofvriendelijk Vlaanderen Award, een onderscheiding waarop we uitermate fier zijn.

ERFGOEDDAG

In 2020 stelden we omwille van de coronapandemie de verjaardagseditie van Erfgoeddag, in het teken van *De Nacht*, noodgedwongen een jaar uit. Met een waaier aan activiteiten op 24 en 25 april 2021 bewees Erfgoeddag andermaal dat het evenement zijn plek in de culturele agenda bestendigt. Het aantal (digitale) activiteiten lag echter lager dan in 2019 (403 vs. 969). Dat is te wijten aan de impact van corona. Opvallend in 2021 was het recordhoge bezoekerscijfer aan de publiekswebsite van Erfgoeddag: met 138.000 bezoeken is dat dubbel zo hoog dan in de voorgaande jaren. Daar zijn wellicht een aantal redenen voor, zoals het grote digitale aanbod, het ontbreken van papieren communicatie en onze socialemediacampagne die in 2021 intensiever was dan de voorbije jaren.

Volgens het ritme van het evenement startten we de voorbereidingen van Erfgoeddag '22 (*Erfgoeddag maakt school!*) vlak na Erfgoeddag '21. Daartoe zetten we het klassieke arsenaal instrumenten in: de inspiratiebrochure (met ook bijdragen van externe auteurs-experts), infosessies en blogberichten. Omdat het thema van de komende editie zich toespitste op ‘het onderwijs’ als partner, pakten we voor het eerst uit met een andere formule. De Erfgoeddag op zondag bleef zoals vanouds, maar bijzonder is dat we in de week erna een uniek aanbod voor scholen ontwikkelden, met als idee dat erfgoedwerkers voor één keer nu eens naar de scholen (en dus de klas) kwamen. De ‘Erfgoedklasbak’ was geboren. Daarnaast riepen we de sector op om echte vipactiviteiten te ontwikkelen voor scholen: geen doordeweekse rondleidingen, maar een bezoek met net dat beetje meer. Om de erfgoedwerkers goed voor te bereiden zochten en vonden we een erfgoededucatieve organisatie om hen stap voor stap naar hun ‘gang’ naar de klas te begeleiden: Oetang Learning Designers. Om dit alles in goede banen te leiden trokken we een gedetacheerde leerkracht aan ter versterking van het Erfgoeddagteam, dat na het vertrek van de toenmalige coördinator op halve kracht draaide. Tegelijk werd dat team ook meer structureel ‘ingebed’ in de Werkgroep communicatie van FARO: Erfgoeddag is, naast een inhoudelijk labo, uiteraard ook – en in de eerste plaats – een communicatieve actie. Dat maakte dat onder meer de timing en de bijhorende werklust beter gespreid werden.

We ontwikkelden tal van voorbereidende initiatieven: we contacteerden de onderwijskoepels, spraken met alle educatieve uitgeverijen en met organisaties als CANON Cultuurcel, Cultuurkuur.be enz. Er kwam een digitale scheurkalender op maat van klassen, en we ontwikkelden met KlasCement en een resem partners de subsite Erfgoedwijs.be, die het educatieve aanbod van erfgoedwerkers groepeerde.

Bovendien stond de jaarlijkse Dag van de Cultuureducatie begin maart 2021 in het teken van ... erfgoed. Ook het Groot Onderhoud werd – als inhoudelijke voorbereiding – mee in stelling gebracht om de Erfgoeddag te verrijken en, nog belangrijker, het thema onderwijs opvallend op de agenda te plaatsen. Het Groot Onderhoud werd echter uitgesteld naar het voorjaar van 2022. Als opmaat voor het Groot Onderhoud stond ook het septembernummer van *faro* in het teken van erfgoed en onderwijs. Kortom: alle registers werden opengetrokken voor een Erfgoeddag *hors catégorie* in 2022.

Na Erfgoeddag '21 werd ook de – oorspronkelijk voor 2020 voorziene – evaluatie van het evenement opgezet. Dé vraag die regelmatig terugkeerde was hoe een event als Erfgoeddag succesvol én relevant kan blijven. In het kielzog daarvan doken vragen op als: 'Hoe verging het Erfgoeddag de afgelopen 20 jaar?', 'Wat kon beter?' en 'Wat moeten we zeker behouden?'. We werkten daartoe samen met het externe onderzoeksbureau Profacts.

"FARO was tijdens de coronacrisis een stabiliserende factor. Samen met een aantal musea ploos FARO keer op keer de regelgeving uit, vertaalde die naar de museale praktijk en bewaakte alert de toepasbaarheid in de verschillende types van musea. De aanpak van het steunpunt gaf vertrouwen aan experts en beleidsmakers om musea open te houden. En gaf duidelijkheid en kracht aan museumwerkers om door te bijten – allesbehalve evident! Ik kijk dan ook met grote dankbaarheid en ook wel een beetje trots naar de manier waarop de sector deze crisis collectief doorstaan heeft en nog steeds doorstaat."

Lies Buyse, Coördinator musea bij de stad Antwerpen

"Onderwijserfgoed stond in 2021 hoog op de agenda van KADOC. Samen met Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee rondten we het project *Slim erfgoed.be* af. Dat focuste op de zorg voor en educatieve inzet van het rijke erfgoed in scholen. Als partner deelde FARO zijn expertise en ondersteunde het de communicatie. Samen organiseerden we de vormingsreeks *Slim aan de slag met schoolerfgoed*. En natuurlijk bood ook Erfgoeddag 2022 – met onderwijs als thema – heel wat mogelijkheden. We kijken er alvast naar uit om de komende jaren verder samen te werken rond erfgoed en onderwijs!"

Joris Colla, Consulent / beheerder ODIS
KADOC-KU Leuven

Meten is weten

Strategisch doel 5 | Onderzoek en praktijkontwikkeling

In 2020 stelden we samen met het Departement CJM (verder: DCJM) het *Afsprakenkader Onderzoek* op. Daarin spraken beide partijen af om te werken aan een monitoringinstrument op maat van de Vlaamse cultureel-erfgoedsector. DCJM richt zich op de gesubsidieerde erfgoedsector en voor FARO ligt de focus op de niet-gesubsidieerde sector. Om deze opdracht uit te voeren werd begin 2021 een nieuwe medewerker met een onderzoeksprofiel aangeworven. We voerden in het voorjaar van 2021 ook een verkennende studie uit om na te gaan welke databronnen over de niet-gesubsidieerde erfgoedsector beschikbaar zijn. Ook lijkten we mogelijke kennisnoden op, en koppelden ze aan relevante indicatoren die mogelijk een antwoord bieden op deze noden. De gesprekken tussen FARO en DCJM over de sectorale monitoring gingen pas in het najaar van 2021 van start.

Daarnaast voerde FARO in de loop van 2021 heel wat eigen onderzoek uit:

- De **sectorale nodenbevraging** die van start ging in 2020 werd verder afgewerkt. In het voorjaar van 2021 vond de bevraging van de individuele erfgoedmedewerkers plaats. Daarnaast werden de data van de bevraging op organisatieniveau en van de individuele erfgoedmedewerkers grondig geanalyseerd en verwerkt in een onderzoeksrapport. De bevindingen van deze sectorale nodenanalyse werden meegenomen in het beleidsplanningsproces van FARO. In het voorjaar van 2022 worden de voornaamste resultaten gecommuniceerd via *faro*. Tijdens subsectorale ontmoetingsmomenten werden de

resultaten voorgesteld aan en besproken met de verschillende deelsectoren. De resultaten van deze sectorale nodenbevraging waren een belangrijke basis van ons beleidsplanningsproces. In die bevraging peilden we ook naar de impact van de coronapandemie en wat daaruit voortvloeit. Die resultaten kregen hun neerslag in het onderzoeksrapport *Erfgoed en corona*. Dit onderzoek kaderde in het relanceplan Cultuur van minister Jambon, waarbij de sectorale steunpunten (Kunstenpunt, Socius en FARO) i.s.m. Cultuurloket in het voorjaar de opdracht kregen om mee te werken aan het onderzoeksproject *Cultuur na corona*. Concreet werd FARO gevraagd op zoek te gaan naar vernieuwende praktijken die tijdens de coronacrisis zijn ontstaan of tot volle bloei zijn gekomen. Voor dit onderzoek deden we een beroep op een tijdelijke projectmedewerker. Op enkele maanden tijd stelden we op basis van (internationaal) literatuuronderzoek en de bevindingen uit eigen kwantitatief en kwalitatief onderzoek een lijvig rapport samen onder de titel *Erfgoed en corona: een balans*.⁶ We verwerkten ook zes inspirerende praktijken in een blogbericht.

- Zoals eerder hierboven vermeld liet FARO in 2021 **Erfgoeddag** evalueren door het onderzoeksbureau Profacts. Deze opdracht duurde ongeveer een half jaar en werd vanuit FARO aangestuurd en opgevolgd. Er werd bij deelnemende organisaties en lokale/regionale coördinatoren gepeild naar de motivatie en de meerwaarde voor de deelnemers om mee te doen aan Erfgoeddag; hoe het format, de dienstverlening en de communicatie van

6 <https://faro.be/publicaties/cultureel-erfgoed-en-corona-een-balans>

Erfgoeddag nu worden ervaren; en er werden pistes verkend om het financieringskader voor Erfgoeddag te versterken. Het is de bedoeling om het evenement de komende jaren bij te sturen en deels te herdenken. Het rapport van het onderzoeksbureau werd eind 2021 opgeleverd en zal in 2022 verder gecommuniceerd worden naar de deelnemers en verschillende overlegfora. Uit de evaluatie kwam in elk geval naar voren dat het evenement zelf niet ter discussie wordt gesteld. De meerwaarde en het belang ervan als promotie-instrument voor de brede cultureel-erfgoedsector in Vlaanderen wordt algemeen erkend en bevestigd.

- We voerden een nodenanalyse over ontzamen uit, en over de herbestemming van museale collectiestukken. De onderzoeksresultaten werden in september 2021 gedeeld op een studiedag over dit thema.

- In aanloop naar het (uitgestelde) Groot Onderhoud en ter verdieping van de vernieuwde *Veldtekening Cultuureducatie* (die we in juni 2021 publiceerden)⁷ hielden we ook enkele focusgroepen met erfgoedwerkers. Daarvan werd het verslag gepubliceerd op onze website.
- We namen ten slotte ook een trekkersrol op in de nodenbevraging en datamonitoring van de archiefsector. Zo organiseerden we werkgroepen over ‘Nodenbevraging’ en ‘Datamonitoring’ met medewerkers van Archiefpunt, VVBAD en FARO, ter voorbereiding van de bevraging die in 2022 verder wordt uitgerold.

FARO zette – al dan niet met partners – experimentele trajecten op waarin de interactie tussen erfgoedwerking en bredere maatschappelijke thema’s centraal staat. Het doel is om nieuwe

7 <https://faro.be/publicaties/de-educatieve-werking-cultureel-erfgoed-reflecties-naar-aanleiding-van-de-veldtekening>

“Ondanks het sterke gemis aan persoonlijke contacten in het tweede coronajaar wisten FARO en CAG mekaar vaak te vinden. Ik heb het gevoel dat de lijn tussen ons de laatste tijd veel korter is geworden, iets wat ik alleen maar kan toejuichen. Persoonlijk heb ik zeer genoten van de online workshop mondelinge geschiedenis die ik voor *Buurten met erfgoed* mocht geven aan enthousiaste leerkrachten en erfgoedcelmedewerkers. Maar ik denk zeker ook aan de boeiende uitwisselingen binnen het Domeinnetwerk immaterieel erfgoed en de fijne babbel en grappige fotosessie voor de rubriek ‘Het Atelier’ in *faro*. Dat was een mooie kans om de diverse en soms ongekende facetten van de CAG-werking te laten zien aan de collega’s.”

Chantal Bisschop, Stafmedewerker immaterieel erfgoed
Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG)

praktijken te stimuleren of verder te ontwikkelen. Thema's die in 2021 aan bod kwamen waren diversiteit en meerstemmigheid, ethiek en duurzaamheid. Ook werd het project *Buurten met erfgoed* afgerond, een partnerschap van FARO i.s.m. Herita, Histories, CANON Cultuurcel, Departement Omgeving, Provincie Oost-Vlaanderen, Erfgoedcel Brussel van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, Mooss en met steun van Cera. Focus lag op de buurt en het daar aanwezige erfgoed. In 2021 werden drie piloottrajecten afgerond, waaruit de meerwaarde bleek die *Buurten met erfgoed* duidelijk heeft voor het secundair onderwijs. De methodiek kan leerkrachten met elkaar verbinden en leerlingen nieuwe inzichten bijbrengen over het eigen verleden. Het helpt hen het erfgoed te ontdekken, maar evengoed hun eigen talenten te versterken. Als eindproduct werd een werkschrift voor leerkrachten ontwikkeld, bruikbaar voor ieder nieuw traject dat wordt opgestart in het secundair onderwijs.

"In juni 2021 moesten we een nieuw meerjarenplan indienen bij de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Aangezien we weinig tijd hadden om alles rond te krijgen, klopten we aan bij FARO om ons te begeleiden bij deze moeilijke oefening. In een recordtijd van vijf maanden slaagden we erin om een gedetailleerde bevraging te houden bij de Brusselse museumsector en zijn stakeholders. We vernieuwden onze missie en visie en bereikten consensus over een reeks nieuwe strategische en operationele doelstellingen. FARO hielp ons met de adviezen, begeleiding en gepaste methodieken om het hele proces (online door covid!) in goede banen te leiden. Bedankt!"

Pieter Van der Gheynst, Directeur Brussels Museums

"In een sector die voortdurend in beweging is, betekent FARO voor mij: houvast. De inspiratie die ik haalde uit het leer- en coachingstraject *Erfgoed en diversiteit* en de vorming *Buurten met erfgoed* brengen we nu in onze regio in praktijk. En dankzij de *Broodjes digitaal*, waarop alle erfgoedcellen hun nieuwe beleidsplannen voorstelden, weet ik ook met welke collega's we kunnen samenwerken. Mijn speciale dank voor het advies en de begeleiding tijdens mijn voorzitterschap van het erfgoedcellenoverleg in 2021."

Sofie De Veirman, Erfgoedcoördinator Dijk92

Werken aan onzelf

Strategisch doel 6 | De organisatie

Ook in 2021 zette FARO sterk in op de vorming en ontwikkeling van de medewerkers. We volgden individueel vormingen, goed voor een totaal van ca. 450 lesuren (of gemiddeld ca. 16 uur per medewerker) – dubbel zoveel als in 2020. Daarnaast organiseerden we zes interne vormingsmomenten en gingen we van start met een interne basistraining ‘**Inspirerend coachen**’. Een eerste groep van negen medewerkers volgde deze vijfdaagse training, en in 2022 volgt de tweede groep. Omwille van de coronapandemie werden jobshadowings en internationale uitwisselingen in 2020 en 2021 uitgesteld. Hiertoe werden de Erasmus+ middelen verlengd.

Zoals elk jaar voerde de directie met iedere medewerker een planningsgesprek over de persoonlijke ontwikkeling en de werkplanning voor het komende jaar. En we werkten onverdroten verder aan de ontwikkeling van het diversiteitsplan voor FARO, dat begin 2022 op onze website wordt gepubliceerd.

In 2021 stapte FARO in een leertraject van de **Baanbrekende Werkgever**, een initiatief van Jobat, De Lijn en Antwerp Management School.⁸ Al in 2020 ondertekende FARO het Charter van de Baanbrekende Werkgever. Daarmee wilden we ons engagement om het ‘hybride werken’ in de organisatie te implementeren en om aandacht te hebben voor de nieuwe mobiliteit ook aan de buitenwacht bekendmaken. Op het einde van dit intensieve traject ontving FARO het certificaat van Baanbrekende Werkgever.

Het medewerkersbeleid werd sterk bepaald door de impact van de coronapandemie. In het voorjaar 2021 kende ons land een derde golf en in het najaar volgde dan een vierde golf. Dankzij de vaccinatiecampagnes moesten we evenwel niet terug volledig in lockdown. Wel bleven er sterke beperkingen gelden op activiteiten, en bleef telewerken (sterk) aanbevolen. Dankzij de ervaring die we in 2020 hadden opgebouwd kon FARO in 2021 relatief vlot schakelen. We actualiseerden voortdurend ons (interne) ‘coronadraaiboek’. Veel aandacht bleef gaan naar het **psychosociaal welzijn** van de medewerkers, met het oog op stress- en burn-outpreventie. Er kwamen diverse informele (digitale) initiatieven om de samenhang in het team te bevorderen en het isolement te doorbreken, zoals de wekelijkse digitale ‘koffie-klets’, een wandeling, een digitale quiz enz. Ook het chatkanaal van het FARO-team werd goed gebruikt.

De in november 2020 **vernieuwde bestuursorganen** van FARO vzw werden begin 2021 gepubliceerd op de website, samen met het aanstellingsrooster.⁹ In oktober keurde de algemene vergadering de vernieuwde statuten en een aangepast intern reglement goed. FARO vzw moest de statuten aanpassen aan het *Wetboek van vennootschappen en verenigingen* (WVV). In de vernieuwde statuten worden een aantal verplichte bepalingen overgenomen van het WVV, en is er nog meer aandacht voor aspecten van goed bestuur.

⁸ www.baanbrekendewerkgever.be

⁹ <https://faro.be/faro/raad-van-bestuur-algemene-vergadering>

DE MEDEWERKERS

Eind 2021 waren er bij FARO 24 contractuele medewerkers (21,4 VTE) en twee gedetacheerde ambtenaren van het Departement CJM (1,8 VTE) aan de slag. Samen negentien vrouwen en zeven mannen, met een gemiddelde leeftijd van 43 jaar. Dertien contractuele medewerkers werken – al dan niet tijdelijk – deeltijds. In 2021 verlieten twee contractuele medewerkers de organisatie en de samenwerking met de tijdelijke medewerker voor het project *Buurten met erfgoed* liep af. In februari 2021 ging Saidja Steenhuyzen als onderzoeker met een tijdelijk contract aan de slag, om de opdrachten in het Afsprakenkader Onderzoek uit te voeren. In april startte Jelena Dobbels als nieuwe adviseur voor de archieven en erfgoedbibliotheken. In september ten slotte kwam Eva Begine als gedetacheerde leerkracht Erfgoeddag versterken voor de organisatie van de Erfgoedweek voor het onderwijs.

DE MIDDELEN

Net als in het boekjaar 2020 had de coronapandemie impact op de jaarrekening. Zo waren de uitgaven voor vormingsactiviteiten, het Groot Onderhoud (geannuleerd), administratie en logistiek, verplaatsings- en verblijfkosten beduidend lager dan begroot. De omzet uit eigen activiteiten viel lager uit door corona, maar lag toch al heel wat hoger dan in 2020. We ontvingen ook meer subsidies dan begroot. Zo kreeg FARO bv. een extra subsidie van het Departement CJM voor onze ondersteunende acties m.b.t. corona. Ook de subsidie voor de uitvoering van de Vlaamse Intersectorale Akkoorden (VIA) steeg, om de overeengekomen loonsverhoging te financieren. Het resultaat is dat FARO dit boekjaar afsluit met een onverwacht overschot, dat we investeren in onze werking.

Tabel: overzicht kosten en opbrengsten 2021

OMSCHRIJVING	RESULTAAT
KOSTEN	
Werkingskosten	€ 482.340
Loonkosten	€ 1.908.986
Afschrijvingen	€ 10.352
Andere bedrijfskosten	€ 2.399
Financiële kosten	€ 929
Totaal	€ 2.405.006
OPBRENGSTEN	
Omzet (activiteiten)	-€ 78.887
Subsidies	-€ 2.405.886
Andere opbrengsten	-€ 28.406
Financiële opbrengsten	€ 0
Totaal	-€ 2.513.179
RESULTAAT	-€ 108.173

“In samenwerking met FARO en de collega’s van CEMPER, VAI, Letterenhuis en meemoo organiseerde het Centrum Kunstarchieven Vlaanderen in 2021 onder de noemer *To Imagine Otherwise: Future Archives* een webinarreeks over een aantal actuele uitdagingen in de archief- en erfgoedsector. Vier gerenommeerde, internationale onderzoekers deelden hun kennis en expertise over actuele thema’s als representatie, participatie en digitalisering. Daarbij kwamen tal van vragen aan bod over technologische, praktische én ethische kwesties. Inhoudelijk, organisatorisch en qua communicatie was de inbreng en ondersteuning van FARO onmisbaar. De FARO-medewerkers bezitten veel knowhow die ze adequaat en genereus delen. Een steunpunt in de ware betekenis van het woord!”

Jan Stuyck, Coördinator Centrum Kunstarchieven Vlaanderen (CKV)

“Voor een nieuwkomer in de cultureel-erfgoedsector is FARO van onschatbare waarde. Bij mijn start kon ik meteen aan opleidingen deelnemen waar je echt iets aan hebt, met een relevante inhoud en agogisch uitstekend onderlegde lesgevers. Het resultaat: een goed inzicht op korte tijd, en zin om meer te leren. Ik waardeer ook de rol van FARO als centrale pijler van het cultureel-erfgoednetwerk, dat uitwisseling van ervaringen stimuleert – zowel live als online. Ook hier met onmiddellijk resultaat: mijn contactenboekje is al goed gevuld, en ik weet bij wie ik terecht kan voor welke expertise.”

Lynn Van de Wiele, Erfgoeddeskundige Erfgoed Vlaamse Ardennen

Onze kerncijfers

OMSCHRIJVING	2017	2018	2019	2020	2021
MIDDELEN BASISWERKING					
budget (uitgaven)	€ 2.113.400	€ 2.194.165	€ 2.381.398	€ 2.314.411	€ 2.405.006
medewerkers - VTE	19,5 VTE	19,9 VTE	22,2 VTE	21,4 VTE	21,4 VTE
medewerkers - vrouwen/mannen	15v/7m	15v/8m	16v/9m	16v/8m	17v/7m
medewerkers - voltijds/deeltijds	11VT/11DT	11VT/12DT	11VT/14DT	10VT/14DT	11VT/13DT
VORMINGSACTIVITEITEN					
vormingsactiviteiten	87	99	103	69	77
effectieve deelnemers	2.355	2.437	3.216	2.305	2.182
vormingsuren (totaal)	615	539	616	286	442
vormingsuren medewerkers FARO	246	247	326	203	292,5
ADVISERING					
verstrekke adviezen	305	329	475	509	428
verstrekke adviezen over corona				ca. 300	ca. 200
BIBLIOTHEEK					
aanwinsten (titels)	240	138	187	54	70
uitleningen, IBL	178	257	233	123	61
FARO TIJDSCHRIFT OVER CULTUREEL ERFGOED					
oplage	1.600	1.750	1.750	1.600	1.600
betalende abonnementen	155	152	182	216	240
ruilabonnementen	172	170	169	167	65
PUBLICATIES					
monografieën (print)	1	0	1	1	1
brochures (print)	3	3	3	-	2
digitale publicaties (pdf)	10	8	5	10	12
WEBSITES					
bezoeken (sessies) faro.be	244.623	243.252	281.627	234.280	162.133
paginaweergaves faro.be	681.712	600.380	685.532	616.593	422.568
nieuwsberichten/blogs faro.be	581	504	499	399	366
vacatures faro.be	310	311	381	286	383
kalenderberichten faro.be	507	352	361	318	308
Bezoeken andere websites					
Erfgoeddag.be (april)	55.431	44.242	71.722	n.v.t. (2)	138.006
Erfgoedkaart.be	29.963	7.574	5.130	5.980	7.763
Erfgoedapp.be	33.091	8.041	6.647	17.287	58.864
Depotwijzer (7/11/13-31/8/20)	39.783	47.325	52.407	34.938	
Totaal bezoeken websites	402.891	350.434	417.533	292.485	366.766
downloads app (cumulatief)	18.787	27.232	45.162	70.277	128.096

OMSCHRIJVING	2017	2018	2019	2020	2021
NIEUWSBRIEF ABONNEES (cumulatief)					
FARO	6.695	8.813	8.109	7.400	5.882
Erfgoeddag (sector)		2.197	2.588	3.879	3.333
Erfgoeddag (publiek)		4.607	5.095	5.900	6.158
ErfgoedApp				3.661	3.334
SOCIALE MEDIA (cumulatief)					
LinkedIngroepsleden FARO	750	758	771	801	840
LinkedInvolgers FARO			2.620	3.389	4.016
Twittervolgers FARO	2.765	3.107	3.247	3.354	3.380
Twittervolgers Erfgoeddag	2.042	2.145	2.184	2.187	2.802
Facebookfans Erfgoeddag	4.626	5.069	5.489	6.342	2.174
Facebookfans FARO			1.996	2.501	6.748
Instagramvolgers Erfgoeddag			1.382	1.662	2.151
Twittervolgers ErfgoedApp				347	393
Facebookfans ErfgoedApp				747	1.100
Instagramvolgers ErfgoedApp				984	1.147
Totaal volgers sociale media	10.183	11.079	17.689	22.314	24.751
YouTube views (cumulatief)	71.234	84.403	99.916	101.145	111.276
DATABANK/CRM FARO (cumulatief)					
erfgoedorganisaties (Erfgoedkaart)	1.746	1.781	1.781	1.767	1.765
personen: erfgoedsector				3.743	4.115
personen: andere sectoren				4.985	5.249
DATABANK PROJECTEN (cumulatief)					
cultureel-erfgoedwerking (1)	87	91	92	92	139
internationale projecten (tot 2020)	31	45	54	54	
internationale uitwisseling	30	37	43	44	44
internationale cofinanciering (vanaf 2021)					11
digitale collectiedata (vanaf 2021)					41
DATABANK INCIDENTEN (DICE) (vanaf 2020)					
geregistreerde incidenten				367	420
UITLEENDIENST (vanaf 2019)					
uitleningen			78	60	59
gebruikers (cumulatief)			112	154	218
ERFGOEDDAG					
activiteiten	800	700	969	nvt (2)	403
deelnemende organisaties	587	509	645	nvt (2)	402
bezoekers	ca 240.000	220.000	225.000	nvt (2)	nvt (2)

(1) Cultureel-erfgoedprojecten op landelijk en internationaal niveau, incl. publicaties, waarderingsprojecten.

(2) Erfgoeddag ging wegens corona in 2020 niet door, in 2021 beperkt/digitaal.

Eigen stoef stinkt, naar 't schijnt.

Wat lezers over *faro* zeggen:

“Wat een interessant, prachtig vormgegeven blad.”

“Erfgoed heeft misschien een wat belegen imago. Dit blad brengt daar – met kennis van zaken – verandering in.”

“De referentie voor iedereen die in cultureel erfgoed geïnteresseerd is.”

“Mooie mix van luchtige artikels met diepgravende inhoud. Chapeau.”

“Een ontdekking!”

En u, wat vindt u?

Bestel een gratis proefexemplaar of neem een abonnement via faro.be/tijdschrift.

